

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА
ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВІЙСЬКОВА ПСИХОЛОГІЯ»

Рівень вищої освіти: *перший(бакалаврський)*

Галузь знань: *05 Соціальні та поведінкові науки*

Спеціальність: *053 «Психологія»*

Освітня програма: *«Психологія»*

Статус навчальної дисципліни: *обов'язкова*

Мова навчання українська

Дніпро – 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Протокол від _____ № _____

СХВАЛЕНО

Вченою радою навчально-
наукового інституту/факультету
Протокол від _____ № _____

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Психологія»

(підпис)

Бурлакова І.А.
(ім'я та прізвище)

Розглянуто на засіданні кафедри психології та педагогіки Навчально-
наукового інституту права та інноваційної освіти
Протокол від 20.06.2023 № 20

*Військова психологія // Робоча програма навчальної дисципліни. – Дніпро :
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2023. – 12 с.*

РОЗРОБНИК:

Професор кафедри психології та педагогіки, доктор психологічних наук,
професор, Шевяков О.В.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Професор кафедри психології, ВПНЗ Дніпропетровського гуманітарного
університету, доктор психологічних наук, Самойлов О.Є.
2. Професор кафедри загальної та соціальної психології ДНУ імені Олеся
Гончара, доктор психологічних наук, професор Батраченко І.Г.

**Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної
дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри, протокол – розробника РПНД	Зміст змін	Підпис завідувача
20__/20__			
20__/20__			
20__/20__			
20__/20__			
20__/20__			

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС	4	
Загальна кількість годин:	120 год	120 год
Рік підготовки:	2	3
Семестр:	4	4/5
Лекції	10 год	6 год
Семінарські	10 год	6 год
Практичні	20 год	-
Самостійна та індивідуальна робота	80 год	106 год
Підсумковий семестровий контроль:	Залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Метою вивчення навчальної дисципліни «Військова психологія» є ознайомлення студентів з поняттям військової психології як науки, задачами та показати зв'язок з іншими дисциплінами; дати студентам базові положення військової психології; навчити проведенню емпіричних досліджень в залежності від особливостей особистості військовослужбовця.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Військова психологія» є допомога студентам у засвоєнні основних феноменів військових знань; необхідних для розв'язування теоретичних і практичних задач в військовій психології; вироблення навичок роботи з різними категоріями військовослужбовців; прищеплення студентам уміння самостійно вивчати літературу з військової психології та її прикладних питань.

Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за освітньою програмою: *«Психологія»*

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові (спеціальні) компетентності:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК6. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК8. Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

СК12. Здатність проєктувати, організувати та надавати психологічно

ефективну допомогу людині в екстремальних та кризових ситуаціях.

Пререквізити навчальної дисципліни

Передбачено попереднє оволодіння дисциплінами «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Практикум з загальної психології», «Анатомія та фізіологія людини», «Психофізіологія»

Постреквізити навчальної дисципліни

Дисципліни, які будуть використовувати результати навчання дисципліни «Основи патопсихології», «Психологічне консультування», «Юридична психологія», «Психотерапія», «Судово-психологічна експертиза».

Програмні результати навчання:

ПРН1 – Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН2 – Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПРН5 – Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

ПРН6 – Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПРН7 – Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПРН8 – Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

ПРН9 – Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПРН10 – Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПРН12 – Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПРН13 – Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПРН15 – Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН16 – Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРН17 – Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПРН18 – Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

ТЕМА 1. Основні поняття. Коло проблем військової психології.

Діяльність військовослужбовця. Поняття «діяльність» та «війна». Психосемантика військової діяльності. Образний канал військової діяльності. Функції військової діяльності. Характеристика психологічних проблем військової діяльності.

ТЕМА 2. Військова діяльність та її основні знаряддя.

Військова діяльність: поняття, історія поняття. Сучасні концепції військової діяльності. Цілі та сутність військової діяльності. Інструменти військової діяльності. Моделі військової діяльності. Політика у комплексі військової діяльності. Основні функції війни. Основні напрями розвитку військової діяльності. Рекомендації для досягнення ефективності військової діяльності.

ТЕМА 3. Психологія військової діяльності.

Психологія і війна. Теоретичні та методологічні проблеми психології військової діяльності. Підходи в психології військової діяльності.

ТЕМА 4. Предмет вивчення та основні методи дослідження в військовій психології .

Предмет вивчення в військовій психології. Різні підходи до класифікації методів дослідження в військовій психології. Масові (методи збору інформації) методи. Опитування (анкетування, телефонні опитування, інтерв'ю, фокус-групи). Експериментальні методи (лабораторні та природні). Маркетингові та соціологічні дослідження. Застосування соціально-психологічних методів в військовій психології. Кількісні та якісні методи дослідження. Види експертизи. Аналіз методів дослідження, використаних в студентських дослідженнях в сфері військової психології.

ТЕМА 5. Характеристика психологічної ефективності діяльності в військовій сфері.

Поняття «ефективність». Основні параметри ефективності діяльності на війні (соціальний, економічний, психологічний). Види ефективності діяльності. Соціальна ефективність військової діяльності. Економічна ефективність військової діяльності. Психологічна ефективність військової діяльності. Поняття та структура психологічної ефективності військової діяльності (когнітивний, емоційний, поведінковий компоненти). Методи оцінки психологічної ефективності військової діяльності в Україні.

ТЕМА 6. Роль психічних процесів у формуванні військової діяльності.

Проблема дослідження психічних процесів людини в військовій діяльності. Психічні процеси і психологічні впливи. Психічні процеси на війні. Відчуття, сприймання, увага, пам'ять, мислення та уява та війна. Закони сприймання

діяльності. Емоції та настрої. Судження, рішення та звички у військовій діяльності.

ТЕМА 7. Війна і діяльність

Мета будь-якої військової діяльності. Ключові питання організації військової діяльності. Місія, смисли та цінності військової діяльності. Моделювання військової діяльності. Характеристика військовослужбовців. Види військового лідерства..

ТЕМА 8. Психологічна експертиза військової діяльності

Методи психологічної експертизи військової діяльності. Методи експертизи психологічної безпеки на війні. Психологічні методи дослідження військової діяльності. Психологічні аспекти та оцінка негативної та позитивної діяльності на війні.

ТЕМА 9. Робота психолога в сфері організації політичної діяльності.

Професіограма та психограма психолога в політичній сфері. Роль психолога-консультанта в процесі проектування діяльності в політиці. Особливості взаємодії споживача, замовника, творчого виконавця та психолога-консультанта. Етичні проблеми діяльності психолога в політичній сфері.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Структура навчальної дисципліни наведена у додатку 1.1., 1.2.
Додатки 1.1, 1.2. (оновлюється щорічно).

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр, навчальний рік).

З навчальної дисципліни *«Військова психологія»* передбачено:

для денної форми навчання – залік;

для заочної форми навчання – залік.

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

Критерієм успішного проходження Здобувачем підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

За результатами аудиторної роботи здобувач денної форми навчання має отримати максимальну кількість 30 балів (кожне заняття оцінюється за

п'ятибальною шкалою); за результатами самостійної роботи – 15 балів та за результатами індивідуальної роботи – 15 балів. Таким чином бали за поточний контроль (40-60 балів). Бали за результатами успішного складання заліку (20-40 балів).

За результатами аудиторної роботи здобувач заочної форми навчання має отримати максимальну кількість 20 балів (кожне заняття оцінюється за п'ятибальною шкалою); за результатами самостійної роботи – 30 балів та за результатами індивідуальної роботи – 10 балів. Таким чином бали за поточний контроль: 40-60 балів. Бали за результатами успішного складання заліку: 20-40 балів.

Максимальна кількість балів з дисципліни: 100 балів.

Для навчальної дисципліни «Політична психологія» засобом діагностики знань (успішності навчання) виступає залік.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	З а л і к	Екзамен/ диференційований залік	О ц і н к а	Пояснення
90-100	з а р а	Відмінно	A	<i>«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.</i>
83-89	х о в а н о	Добре	B	<i>«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.</i>
75-82			C	<i>«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.</i>
68-74		Задовільно	D	<i>«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.</i>
60-67			E	<i>«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.</i>
35-59	н е з а	Не задовільно	FX	<i>«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів,</i>

	р а х о			<i>близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).</i>
1-34	в а н о		F	<i>«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.</i>

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

- навчальна аудиторія;
- ноутбук з відеокамерою;
- програмне забезпечення для доступу до мережі Інтернет;
- платформа «MOODL»;
- програмне забезпечення MicrosoftPowerPoint;
- дошка;
- крейда.

**Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни
(рекомендовані джерела інформації)**

Додаток 1.3. (оновлюється щорічно та/або в разі необхідності).

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ВІЙСЬКОВА ПСИХОЛОГІЯ»

Освітній ступінь *бакалавр*
Спеціальність *053 «Психологія»*
на *2023 / 2024* навчальний рік

Форма навчання: **ДЕННА** Обсяг: **4** кредити ЄКТС (**120** годин)

Навчально-науковий інститут права та інноваційної освіти

Курс **2** Група **Б-ПС-241**

№ теми (згідно з РПНД)	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				С/Р та І/Р
			Всього	Лекції	С/З	П/З	
1.	Основні поняття. Коло проблем політичної психології.	12	4	1	2	2	8
2.	Політична діяльність та її основні знаряддя	12	4	1	2	2	8
3.	Психологія політичної діяльності.	12	4	1	2	2	8
4.	Предмет вивчення та основні методи дослідження в політичній психології	12	4	1	2	2	8
5.	Характеристика психологічної ефективності діяльності в політичній сфері	12	4	1	2	2	8
6.	Роль психічних процесів у формуванні політичної діяльності.	12	4	1		2	8
7.	Політика і діяльність	14	4	1		2	8
8.	Психологічна експертиза політичної діяльності	14	4	1		2	8
9.	Робота психолога в сфері організації політичної діяльності.	20	8	2		3	16
	Разом за семестр	120	40	10	10	20	80
	Разом за навчальний рік	120	40	10	10	20	80
	Форма підсумкового контролю		Залік				

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти, протокол від 20.06.2023 р. № 20.

Завідувач кафедри

психології та педагогіки

Вікторія КОРНІЄНКО

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ВІЙСЬКОВА ПСИХОЛОГІЯ»

Освітній ступінь *бакалавр*

Спеціальність *053 «Психологія»*

на *2023 / 2024* навчальний рік

Форма навчання: ЗАОЧНА Обсяг: **4** кредити ЄКТС (**120** годин)

Навчально-науковий інститут права та інноваційної освіти

Курс **3** Група **БЗ-ПС-141**

№ теми (згідно з РПНД)	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				С/Р та І/Р
			Всього	Лекції	С/З	П/З	
1	Основні поняття. Коло проблем політичної психології.	12	4	2	2		11
2	Політична діяльність та її основні знаряддя	12	4	2	2		10
3	Психологія політичної діяльності.	12	4		2		10
4	Предмет вивчення та основні методи дослідження в політичній психології	12	4		2		11
5	Характеристика психологічної ефективності діяльності в політичній сфері	12	4				11
6	Роль психічних процесів у формуванні політичної діяльності.	12	6				11
7	Політика і діяльність	14	6				11
8	Психологічна експертиза політичної діяльності	14	6	2			15
9	Робота психолога в сфері організації політичної діяльності.	20	6	2			16
	<i>Разом за семестри</i>	<i>120</i>	<i>40</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>0</i>	<i>106</i>
	<i>Разом за навчальний рік</i>	<i>120</i>	<i>40</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>0</i>	<i>106</i>
	<i>Форма підсумкового контролю</i>		<i>Залік</i>				

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти, протокол від 20.06.2023 р. № 20.

Завідувач кафедри
психології та педагогіки

Вікторія КОРНІЄНКО

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ВІЙСЬКОВА ПСИХОЛОГІЯ»

Освітній ступінь *бакалавр*
Спеціальність **053 «Психологія»**
на **2023 / 2024** навчальний рік

Підручники:

1. Батраченко І.Г. Основи військової психології. Підручник. Дніпро: Вид-во «Свідлер», 2016. 423с.
2. Губенко І. Я. Основи військової психології: підруч. для студентів закл. фах. передвищ. та вищ. освіти / І. Я. Губенко, О. С. Карнацька, О. Т. Шевченко. – 3-є вид. стер. – Київ : Медицина, 2021. – 310 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Закалик Г. М. Основи військової психології : навч. посіб. / Г. М. Закалик, О. В. Войцеховська, Н. М. Шувар. Львів : Вид-во Львів. Політехніки
2. Шевяков О.В. Методичні вказівки з вивчення дисципліни «Військова психологія» . Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022.45 с.
3. Середа І.В. Психологія війни : навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів з курсу за змішаною формою навчання / І. В. Середа. Миколаїв : Видавець Румянцева Г. В., 2022. – 156 с.
4. Савенкова І. І. Військова психологія: навчальний посібник / І. І. Савенкова. Миколаїв: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, 2018. 302 с.
5. Терещенко Л.А. Психологічні особливості військовослужбовців. Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Київ, Том 10. Психологія навчання. Генетична психологія. Політична психологія. Вип. 32. 2018. С. 84 – 92.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти, протокол від 20.06.2023 р. № 20.

Завідувач кафедри
психології та педагогіки

Вікторія КОРНІЄНКО